

Verslag ontwikkelgesprek visitatie IBL Edward van Os, november 2017

De opleiding International Business and Languages (IBL) van Hogeschool Rotterdam is door een NQA-panel gevisiteerd op 2 november 2017. Nieuw was daarbij het Ontwikkelgesprek. De opleiding heeft vooraf twee ontwikkelvragen aangeleverd en deze geplaatst in de context van waar ze nu staat en hoe ze zichzelf wil positioneren in de (nabije) toekomst. Deze vragen zijn aan het einde van de gespreksrondes¹ "Afstuderen", "Onderwijsleeromgeving" en "Opleidingsmanagement" aan de orde gekomen in de vorm van een dialoog. Vanuit de betreffende opleidingspanels zijn de vragen nader toegelicht en vanuit het NQA-panel is een aantal vragen gesteld en zijn aanbevelingen gedaan. Hieronder is achtereenvolgens weergegeven welke ontwikkelingsvragen de opleiding vooraf heeft aangeleverd en is de dialoog met het NQA-panel vanuit de verschillende opleidingspanels samengevat, bijeengevoegd en bewerkt.

De ontwikkelvragen vanuit de opleiding

In september 2017 heeft de opleiding IBL een nieuw curriculum ingevoerd. Met dit programma wil de opleiding inspelen op de veranderende samenleving en tijdgeest; deze vraagt immers meer flexibiliteit, kritisch-onderzoekend en innovatief vermogen van de toekomstige hbo-professional (kenniswerker). IBL voegt daaraan toe: interculturele competentie. Dit betekent minder nadruk op puur kennisinhoud (die deels immers snel verouderd) en meer op zelfredzaamheid, weerbaarheid zelfstandigheid, sociale vaardigheden en probleemoplossend vermogen.

Bovendien is de opleiding nu, samen met de andere opleidingen binnen RBS, TMA en IB(M)S, onderdeel van het CROHO IB (International Business), hetgeen de student het voordeel moet bieden van meer keuzevrijheid (uitstroommogelijkheden) en een bredere horizon.

De opleiding heeft haar eindniveau geformuleerd op basis van een set nieuwe, landelijk vastgestelde Programme Learning Outcomes (PLO's). Vanuit dat eindniveau zijn drie leerlijnen (Business, Languages en Professional Identity) tot stand gekomen (in overeenstemming met Biesta's taken van goed onderwijs: *kwalificatie, socialisatie en subjectificatie*). Jaar 1 is inmiddels ontwikkeld en draait; jaar 2 wordt nu verder uitgewerkt.

Tegen deze achtergrond heeft de opleiding IBL een aantal "ontwikkelvragen" waarover men graag met het panel van gedachten wil wisselen:

- De opleiding worstelt nog met de manier waarop het nieuwe eindniveau moet worden ingevuld en getoetst en hoe daar het beste naartoe kan worden gewerkt. Het onderwijs is vooral constructivistisch ingestoken en idealiter zou de ontwikkelgroep graag een omvattende (portfolio)toets willen ontwikkelen die recht doet aan de drie leerlijnen en de integratie hiervan door de studie heen. Aan de andere kant leeft in het team ook de wens om studenten te blijven toetsen op kennisinhoud. Is hier een "midden" te vinden?
- Gerelateerd aan bovenstaande vraag leeft de discussie of het wenselijk is om studenten ook in het nieuwe curriculum aan het einde van de studie een afstudeeronderzoek te laten verrichten en hierover individueel een afstudeerscriptie te laten schrijven. Indien men hiervoor kiest, hoe zou een afstudeertraject er dan uit kunnen zien? En indien niet, wat zijn andere, meer constructivistische manieren om het eindniveau te toetsen?

¹ IBL heeft gekozen voor een thematische opzet van de visitatie

Het ontwikkelgesprek op 2 november

Vanuit de opleiding worden de vragen nader toegelicht. Voor wat betreft het afstuderen: hier nemen (met name) de docenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van het nieuwe curriculum het voortouw. De vraag hoe het eindniveau in de toekomst het beste getoetst kan worden, binnen een curriculum dat is opgebouwd uit leerlijnen die door de jaren heen concentrisch en steeds meer met elkaar geïntegreerd de ruggengraat vormen voor alle onderwijs en toetsing, is van complexe aard. De gedachten gaan momenteel verschillende kanten op: van een min of meer gehandhaafde omvang van de thesis ("meesterproef"), maar dan met meer creatieve ruimte (1) via een afgeslankte thesis ("thesis 2.0") waarin specifiekere gewerkt wordt aan een afgebakende set (onderzoeks)vaardigheden in de context van de beroepsbeoefening (2) naar een helemaal andere vorm van afstuderen, primair gericht op integrale portfolio-ontwikkeling, gekoppeld aan beroepsproducten en/of beroepssituaties (3). Hoe dan ook zal continue assessment plaatsvinden van de PI-(Professional Identity) lijn en deze zal ook moeten worden meegenomen naar het eindassessment; idealiter in de vorm van bewijsstukken in een portfolio.

Het NQA-panel geeft een aantal punten mee ter overweging. Men constateert: ook andere IBL-opleidingen willen hun programma wijzigen en allemaal hebben ze op dit moment (nog) een traditioneel programma. Blijkbaar is een dergelijk proces (inderdaad) complex.

- Een consequent, door de hele programma doorgevoerd(e) portfolio(toets) kan de uitkomst zijn voor de taaie problematiek waarmee de opleiding worstelt. Als alles daarin samenkomt (de drie leerlijnen monden erin uit; ook een thesis, mocht daarvoor gekozen worden, kan de vorm aannemen van een beroepsproduct / bewijsstuk binnen zo'n portfolio), heeft de opleiding een zeer helder curriculum en eindniveau. Maar let op: het portfolio is geen panacee.
- IBL, grijp je kans! Denk (opnieuw) vanuit het te realiseren eindniveau in zijn geheel en bak het aantal te toetsen zaken in de *graduation period* goed af, zodat het voor iedereen helder is wat daar (af)getoetst wordt en wat elders.
- Bij een meer afgebakende, kleinere *thesis* bestaat minder risico op 'oppervlakkige' opdrachten of uitwerkingen (het doorlopen van een standaardprocedure die gestuurd wordt door "afvinklijstjes"). Je gaat meer de diepte in en er is meer ruimte voor eigen inbreng. En je kunt meer aandacht besteden aan een beperkter aantal competenties (of PLO's). Dit in contrast met de huidige situatie, waarin met een product (de thesis) heel veel wordt afgetoetst.
- Houd bij het opnieuw vormgeven van dit onderdeel ook rekening met de werkdruk, zowel voor docenten als studenten. Houd het zo simpel mogelijk.
- Zoek meer samenwerking met het kenniscentrum. Nu daar ook een lector Internationalisering aan verbonden is, is daar des te meer gelegenheid en aanleiding toe. Deze lector leidt een onderzoeksgroep die onder meer onderzoek doet naar 21st century skills en de daadwerkelijke behoefte aan daarin geschoolde medewerkers bij het internationale bedrijfsleven.

Concluderend

Het panel is zeer te spreken over het nieuwe curriculum en de ontwikkelgerichte opzet daarvan; daarmee past de opleiding weer helemaal bij deze tijd. Het ultieme antwoord op de vraag hoe je het beste kunt toewerken naar het eindniveau en hoe je het beste (geïntegreerd) langs leerlijnen kunt toetsen is niet eenduidig te geven. Er zijn momenteel geen "best practices" bij het panel bekend; veel opleidingen zitten in ongeveer hetzelfde stadium. Een portfolio door de hele opleiding heen kan een goede manier zijn om goed af te bakken, de bal bij de student te leggen, creativiteit en onderzoekend vermogen aan te wakkeren en het eindniveau op een geïntegreerde manier te toetsen. Het consequent doorvoeren daarvan is echter niet gemakkelijk en vraagt de nodige aanpassingen en professionalisering van het team.